

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm VIII. Si quando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

CAPITVLVM VIII.

Si quando.

PARAPHRASIS.

Quidam Clerici Prælatos quarundam Ecclesiarum ad iudicium coram legato Papæ trahebant, ostendere conantes, dictas Ecclesias ob causam transactionis, vel simile ad ipsos de iure pertinere: Iudex delegatus causa cognita eisdem Clericis ad iudicauit Ecclesias. Verùm Ordinarius loci pro certo sciuit, dictos Clericos canonica institutione carere. Hoc casu dubitatur, an Ordinarius delegato violenter resistere non possit, quò minus sententiam exequatur, Clericos in possessionem mittendo. Respondet Alex. III. Quòd resistere non debeat; sed apud ipsum instare, vt executionem differat, donec Sedes Apostolica super ea re consulatur.

SUMMARIVM.

1. *Iudici publica auctoritate vrenti inferior violenter resistere non potest.*
2. *Nisi iudicialiter notoriã iniuriam inferret; tunc enim per se loquendo, ei resisti potest, si grauamen per appellationem reparabile non sit.*
3. *Compositio, transactio, vel Iudicis sententia in causis beneficiis & matrimonialibus non tribuit ius, ita vt aliquis ad opponendum & contrarium probandum non admittatur.*

NOTANDVM I. Iudici, quatenus publica auctoritate quippiam agit, aut decernit, inferior violenter resistere nõ potest. Qua in re plenè distinguunt Abb. hîc, n. 2. Decius n. 2. Primò, Si Iudex extra iudicialiter, seu vt priuata persona iniuriam alicui inferat, tum ei, sicuti alteri, violenter resisti potest. Quòd intellige, per se loquendo, nisi maius scandalum, aliudue malum oriturum sit. Ita docet Gl. in l. 3. ver. vt vim, ff. de iustit. & iure, Innocent. hîc, argum. l. prohibitum C. de iure fisci, lib. 1. o. vbi habe-

tur, quòd etiam Principis Officialibus resisti possit, si aliquid agant, aut exigant, cuius commissionem, seu mandatum non habent.

Secundò: Si Iudex iudicialiter, seu vt publica persona iniuriam inferat, volens v. g. iniustam sententiam exequi; tunc vel notoria est iniustitia, vel non notoria, licet parti læsæ certò cognita sit. Priore casu resistere potest, non item secundo. Ratio discriminis est: Quia si iniustitia processus notoria sit, Iudex non tantum secundum veritatem, sed etiam secundum fori externi apparentiã potestatis suæ limites excedit. At verò in secundo casu non excedit secundum externam apparentiam: Ergo publica potestas sæpe contemni videretur, si palàm resistere liceret.

Tertio: Si Iudicis iniustitia, seu processus iniustus notorius non est, tum iterum distinguendum. Vel grauamen, quòd Iudex inferre vult, est reparabile per appellationem. Hoc casu appellatio ad Superiorem interponi debet. Sin autem Iudex appellationem nõ admittat, cum debeat admittere (si videl. nullo rationabili prætextu vt friuolam rejicere possit) iniuriam notoriam inferat, vt ei resisti possit. Sin autem grauamen, quòd Iudex actualiter inferat, non sit reparabile per appellationem; quia v. g. in causa criminali nõ cõsuetum est appellationem admitti: vt firmiter damnatus à Iudice ad mortem trahatur, non solum ipse se defendere, vt expressè docet S. Th. 2. 2. q. 69. a. 4. in corp. sed etiam alij opem ferre, secundum doctrinam Gl. in c. Non in inferenda. 7. causa 23. q. 3. Imò alios succurrere, & eripere posse, tamen si auxilium ipsorum non impleretur, tradit Bartolus in cit. l. prohibitum. Decius hîc n. 5. Felinus col. 2. & sumitur ex cap. 24. Prouerb. Erue eos, qui ducuntur ad mortem. Hæc tamen intelligi debent, per se loquendo, nisi maioris mali, aut scandali periculum timeatur, vt bene monet S. Th. cit. loc. Quare si Iudex secundum publica allegata condemnarit hominem re ipsa innocentem, neque ipse per violentiam resistere, neque alij opem ei ferre poterunt; cum ea res publica potestatis contemptum præ se ferat, & graui-

scand.

scandalo non careat, ut dixi lib. 3. Th. mor. tr. 6. p. 3. c. 2. q. 1. in fine.

NOTANDVM II. Quamuis Iudicis auctoritate transactio aliqua in lite beneficiaria facta sit, non tamen inde consequens est, beneficium ad eum pertinere, cui adjudicatum est, vel cui Aduersarius voluntarie cessit. Ita hic singulariter notat Barbatia col. 3. Quod compositio, transactio, vel Iudicis sententia in causis beneficiaribus (similiterque in matrimonialibus, de quibus Sanchez lib. 7. disp. 100. n. 13. & lib. 8. disp. 27. n. 39.) non conferat ius, ita ut aliquis ad opponendum ob contrarium probandum non admittatur. Ratio est: Quia beneficium Ecclesiasticum non potest absque canonica institutione obtineri, reg. 1. in 6. Quomocunque igitur partes inter se componant, aut Iudex vel arbiter pronuntiet, si non præcessit canonica institutio, non acquiritur titulus beneficii. Præterquam si quis triennio cum bona fide in colorata possessione fuerit, iuxta reg. Cancell. 33.

Exemplum habes: Caius contra Titium inualidè, uti putabatur, in beneficio institutum, imperauit mandatum Apostolicum, ut beneficium sibi conferatur. Iudex delegatus executus fuit, vel simpliciter conferendo impetranti, possessore remoto; vel per amicabilem compositionem grauando illū, ut ynuius vel alterius anni proventus pristino possessori relinquat, iuxta ea, quæ dixi lib. 4. Th. mor. tr. 10. c. vlt. n. 58. His non obstantibus, si quis ostendere velit, impetrationē Caij subreptitiam fuisse, audietur, non obstante compositione, aut Iudicis sententia. Quandoquidem non per sententiam iudicalem, sed per canonicam, seu legitimam Superioris institutionem beneficii titulus acquiritur.

CAPITVLVM IX.

In literis.

PARAPHRASIS.

Postquam Iudex delegatus sententiam per se, vel per alium (veluti Ministrum suū) executus est, vel alteri exequendam man-

dauit, seu delegauit, eius potestas, & iurisdic-tio cessat; cum sit functus officio suo.

SUMMARIVM.

1. *Iudicis potestas & iurisdic-tio finitur, postquam sententia executioni mandata est, nisi hanc alteri v. g. Ordinario commiserit, ita ut eum subdelegatum suum constituerit, & is executionem iam cepisset.*
2. *Si Iudex delegatus functus est suo officio, ita finita est eius iurisdic-tio, ut absque noua commissione assumi amplius non possit.*
3. *Iudex ordinarius à se latam sententiam, si ipso iure irrita non est, reuocare non potest: secus est, si ipso iure irrita sit.*
4. *Affertur causa disparitatis in hoc inter Iudicem ordinarium & delegatum.*

NOTANDVM I. Potestas, & iurisdic-tio Iudicis delegati non finitur post latam sententiam; sed cum sententia executioni mandata est. Præterquam si executionem alteri, v. g. Ordinario loci committat, ita ut eum subdelegatum suum (non merum Ministrum suum) constituat. Tunc iurisdic-tionem à se amouisse censetur. Id verò intelligi debet, si subdelegatus negotium exequi cœperit. Si autem nondum cœpit, sed res integra sit, tum subdelegans executionem reassumere potest; quia iurisdic-tio non censetur efficaciter transisse in subdelegatum, si eam uti non cœpit, e. quamuis. 6. eod. tit. in 6. Ita explicant hic Abb. n. 2. Barbatia col. 2. Imola n. 4. & 5. licet aliter sentiat Gloss. hic ver, præcepit.

NOTANDVM II. Si Iudex delegatus functus sit officio suo, finita est eius iurisdic-tio, ut assumi amplius non possit, absq; noua commissione. Quare docent hic Canonistæ plerique, cum Innocent. n. 2. Dynus in reg. 21. in 6. Abb. in c. 1. n. 28. de re iudic. & alij apud Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 27. n. 39. Quod Iudex delegatus, postquam sententiam tulit, siue bene siue malè, non possit eam reuocare, aut iterum iudicare: quia functus est officio sibi com-

Gggg 2 misso.